

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2012

SLOVAKIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 20 June
Morning, 9:30 - 12:30**

SLOVENSKÝ JAZYK

Celkové hodnotenie [100 bodov]

Prečítajte si pozorne celý text a odpovedajte na otázky vo všetkých troch častiach. Odpovede napíšte po slovensky vlastnými slovami na základe predloženého textu.

Vidím to presne: O sto rokov budú teleparty

1. Nie je mnoho istôt, ktoré nám v časoch krízy ostali. Ale ak máte zmysel pre humor, je pohľad na svet znesiteľnejší a ľahší a mnoho vecí, aj vážnych, nás môže pobaviť. Napríklad na prelome rokov sme boli zaplavení tisíckami predpovedí, aký bude nasledujúci rok. Na tento rok sa medzi inými vyveštilo: masívny predaj tenučkých ultrabookov (reálne), príchod ďalších lacných tabletov do 200 eur, ako je vianočný hit Kindle Fire (kiaľby) a že sa ľudia už konečne prejedú sociálnych sietí (každoročná hlúposť).
2. Je to ako predpoveď počasia. Čím viac dopredu sa snažíte predpovedať, tým vaša úspešnosť klesá, až ste takými vizionármi, že pripomínate skôr nedôveryhodných amatérov. Vizionári v roku 2007 napríklad vraveli, že blue-ray disky už mali pochovať dévedéčka a jedným z najvýnosnejších biznisov mal byť obchod s osobnými počítačmi postavenými na biotechnológiách. A miera pobavenia môže ešte stúpať, stačí si prečítať predpovede staré niekoľko desaťročí. V roku 1903 prezident Michiganskej sporiteľne oznámil advokátom Henryho Forda, že nie je dobré investovať do Ford Motor Company pretože podľa neho „kôň je tu nastalo, ale automobil je len krátkodobý módný výstrelok“. O osude televízie sa v r. 1946 skepticky vyjadril filmový režisér Darryl Zanuck: „Televízia nebude schopná sa na trhu dlho udržať. Dávam jej maximálne 6 mesiacov slávy. Ľudí čoskoro omrzí hľadiť do tej bedne každú noc.“ Írsky fyzik a matematik 19. stor. Dionysius Lardner na svojej prednáške vyhlásil: „Cesta vlakom vysokou rýchlosťou nie je možná, pretože cestujúci nebude môcť dýchať a zadusí sa.“ A naopak – podivné sú aj príliš optimistické predpovede, napríklad o tom, že už teraz by sa v uliciach mali bežne pohybovať autá, ktoré navzájom budú komunikovať a samy sa vyhnú nebezpečenstvám.
3. Chyba nie je vo vízii. To, že ľudia dookola zlyhávajú so svojimi predstavami budúcnosti, až vyvoláva otázku, či to náhodou nie je naopak. Možno predpovede nezlyhávajú a vizionári mali pravdu. Možno skutočne v roku 2012 už nemali existovať autá a všetci sme mali mať osobné vznášadlá, ako si to vysnívali ľudia na začiatku 20. storočia. Možno zlyhali celé generácie, ktoré tieto predpovede nedokázali naplniť. Dobrým príkladom v tomto je doprava. Keď Rusi dostali v 60. rokoch do kozmu prvého človeka a zakrátko na Mesiaci pristál Američan, ľudia si prirodzene mohli vtedy myslieť, že už ich vnúčatá budú chodiť do vesmíru na dovolenku.
4. Realita je však iná. Cena za vyvezenie kilogramu materiálu do vesmíru zostáva stále prívysoká a s infláciou je to stále devätnásťtisíc dolárov. A rok 2012 je prvým rokom, keď americká NASA nie je schopná dopraviť do vesmíru ani len jedného kozmonauta. A podobne to je aj s masovou dopravou. Žijeme v časoch, keď sa prvýkrát od priemyselnej revolúcie

cesta z Londýna do New Yorku predĺžila. Nadzvukové Concordy hrdzavejú v múzeách a nikto neprišiel so žiadnou alternatívou.

5. Možno nie je správny postoj uškŕňať sa nad rojkami, ktorí hovoria, že o sto rokov budú bežne dostupné teleporty a cestovné kancelárie budú ponúkať last minute do vedľajšej galaxie. Oni nám nechcú zle. Tým, že sa tomu smežeme, zvolili sme si ľahšiu cestu - odmietnutie. Tá ťažšia je presvedčiť deti, aby nepodávali prihlášky na ekonómiu alebo právo, lebo svetu by viac pomohli, keby sa trápili štúdiom časticovej fyziky alebo aplikovanej biochémie.
6. Predstavte si, že by v 50. rokoch žil novodobý Nostradamus, ktorý by presne dokázal opísať, čo sa bude v roku 2012 považovať za najväčšie technologické prelomy: „Vidím obrovskú nástenku, kde stámilióny ľudí budú písať, čo mali na raňajky“ alebo „budú existovať dotykové zariadenia, ktoré budú ľudia hladkať v baroch, len aby sa, preboha, nemuseli rozprávať s kamarátmi.“ Predstavte si tú depresiu, ktorej by hromadne prepadla celá generácia. Veď by nás pre istotu ani nespłodili.
7. Prečo sú teda každoročné vízie skôr na smiech ako na zamyslenie? Vízie totiž nevznikajú len preto, aby ich ďalšie generácie mohli porovnávať s realitou. Mali by skôr tešiť súčasníkov a ukazovať im, že ešte nie je koniec sveta a tie lepšie časy nás len čakajú. Veď iba to, čo sa nám teraz zdá byť nereálne, nás – ľudstvo, posúva ďalej.

Miro ŠIFRA, denník SME 17.1.2012

ČASŤ I:

(30 bodov)

1. Vysvetlite vlastnými slovami výrazy: **(5 × 1 bod)**
  - a) vizionár (odsek 2)
  - b) amatér (odsek 2)
  - c) krátkodobý módnny výstrelok (odsek 2)
  - d) rojko (odsek 5)
  - e) technologický prelom (odsek 6)
2. Ktoré dve vízie v texte sú podľa vás najzábavnejšie a prečo? **(5 bodov)**
3. Prečo autor tvrdí, že najoptimistickejšie vízie sú podivné? **(5 bodov)**
4. Hoci minulosť, prítomnosť a budúcnosť sú rozdielne, existuje medzi nimi akási podobnosť. Napíšte podľa textu, o akú podobnosť ide. **(5 bodov)**
5. Autor naznačuje, že nedostatočný pokrok odovzdávaný z jednej generácie na druhú nie je nevyhnutne chybou vizionárov, ide skôr o chybu nasledujúcich generácií. Diskutujte o tomto pohľade autora v kontexte textu. **(5 bodov)**
6. Prečo autor povedal: „ešte nie je koniec sveta a tie lepšie časy nás len čakajú“? Komentujte a uveďte aj váš vlastný pohľad na túto otázku. **(5 bodov)**

ČASŤ II

(30 bodov)

Napíšte **komentár** týchto viet (najmenej 100 slov):

Predstavme si novodobého Nostradama spomínaného autorom v texte, ktorý hovorí: „Vidím obrovskú nástenku, kde stámilióny ľudí budú písať, čo mali na raňajky“ alebo „budú existovať dotykové zariadenia, ktoré budú ľudia hladkať v baroch, len aby sa, preboha, nemuseli rozprávať s kamarátmi.“

ČASŤ III

(40 bodov)

Napíšte **esej** (asi 300 slov) na jednu z dvoch nasledovných tém:

1. téma:

Ľudstvo závisí viac ako si myslí od svojich snov

alebo

2. téma:

V našej modernej spoločnosti je všetko zamerané na tu a teraz